

Københavns birks tingbog 1684-85 og 1687-88

Nedenstående tekstafsnit optræder i Københavns birks tingbog 1684 - 85 og 1687-88, hhv. 170v - 181v og 260r - 268r. Bøgerne ligger opbevaret på Landsarkivet for Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm i København (Retsbetjentarkiver, Gammel Københavns amt 1621-1683), lige som tingbøgerne fra Sokkelund herreds tingbog.¹ Tingdagen er mandag og tingstedet er Ballerup. Birkefoged er Niels Jacobsen, der er tidligere herredsfoged i Smørum og Ølstykke herreder, og birkeskriver er Hans Michelsen fra København, der er tidligere herredsskriver i Smørum Herred og herredsfoged i Sokkelund Herred. Halvvejs i indførslen den 23. januar 1688 (folioside 226r) overtager Hans Michelsens søn, Friderich Hansen, skriverembedet, hvilket han fortsætter med til og med mandag den 12. marts 1688.

Tekstafsnittene *Mandagen den 11 Maj 1685* (171v-174r) og *Mandagen den 18 Maj 1685* (175v-182v) er nedfældet i Københavns birks tingbog 1684-1685. Halvbindet er en nyere indbinding (udført i lærred og pap); titlen på ryggen, der er skrevet med sort tusch, er af nyere dato: *Københavns A. // Birks tingbog // 1684-1685*. Efter det første ubeskrevne blad (nyere forsats) følger på et originalt, unummereret blad autoriseringen fra den 4. oktober 1684 med stempel på en halv rigsdaler; den er underskrevet af amtmanden over Københavns Amt. Tingbogen indeholder derudover 335 nummererede blade. Blad 331r til og med 335r indeholder en liste med tilføjelser, indløst gæld mv. Sidste blad (335r) er forsynet med samme autorisations stempel (nr. 8) på en halv rigsdaler som forrest i tingbogen. Derefter er der igen en nyere forsats. Bogens blade er gennemhullede nederst på venstre side; her har seglet hæftet bindet sammen. Bogen måler 21 x 32 cm og er 6 cm tyk.

Tekstafsnittet *Mandagen den 5 martj 1688* (260r-268r) er nedfældet i Københavns birks tingbog 1687-1688. Det i 1964 konserverede helbind er udført i ret tykt skind på (formentlig) pap og har et sort, lakeret lærredsovertræk (hjørnerne er dog frie). Rygtitlen er skrevet med nyere, sort tusch: *Københavns Birk - // Tingbog // 1687-88*. Efter det nyere, blanke forsats (jf. konserveringen 1964) følger autorisationen fra den 23. december 1686 på et originalt, nummereret blad (1r) med stempel (nr. 8) på en halv rigsdaler. Den er underskrevet af samme amtmand som i ovennævnte bind. Tingbogen indeholder 286 nummererede blade, der alle (bortset fra autorisationen på 1r) indeholder indførsler. Den første indførsel er mandag den 31. januar 1687 og den sidste er mandag den 26. marts 1688. I den udvalgte dom nævnes ligeledes skrivferskiftet: *Vdj birckeschrifuerens suaghed och forfald, hans sön Friderich Hanßen, som effter ordre betiente retten* (260r). Også i dette bind vidner huller nederst i bladenes venstre side om et segl. Bogen måler 23 x 32 cm og er 7 cm tyk.

Birkeskriveren fik allerede tidligt påbud om på selve tingdagen at indføre domme, skøder, vidner etc. i tingbøgerne, hvilket står skrevet i amtmandens autorisation forrest i tingbøgerne og hvilket også optræder i Danske Lov 1-8-3. Protokollerne bærer imidlertid intet præg af, at skriverne

¹ Københavns birk blev oprettet 1683 efter sammenlægning af Sokkelund, Smørum og (dele af) Ølstykke herreder.

nøje har rettet sig efter loven: begge håndskrifter ser temmelig 'rene' ud. Der er få overstregninger, rettelser etc., hvilket snarere vidner om, at skriveren på baggrund af koncepter og små notitser først senere har indført sin gengivelse af tingdagens forløb. I al fald er indførslen næppe sket under selve rettergangen på tingdagen.

Håndskrifterne er dog vanskeligere at læse end den i tingbøgerne fra 1630'erne. Skriften i Københavns birketingsdomme svarer til periodens "mere bevægede Skrift", der kan virke lidt "tung, overlæst og snørklet" (Kroman (1943):44 hhv. 58). Over- og understregerne rækker ind over hinanden. Der er ikke mange ord på linjen. Der optræder i forhold til de ældre tekster mange fremmedord; disse skrives stort set altid med latinske bogstaver. Selve tekstlayoutet er meget mere overskueligt i dommene fra første halvdel af århundredet. Der er ingen særmarkering af de enkelte sager og tingbogens sider bruges fuldt ud, hvorfor tekstlayoutet ikke kan betegnes som overskueligt. Et eksempel fra hver tingbog kunne du se på forrige side.

Teksten (Københavns birks tingbog 1684-85)

/170v/ Mandagen den 11 maj effterschreffuene stochemend: Morten Andrißen aff Gandløbe, Arendt Pedersen aff Molløff, Corfis Olßen i Bagßuer, Niels Madzen aff Herstedøster, Hans Lauridßen aff Brøndzhøy, Hans Hermandßen aff Vixøe, Raßmus Chlemmeßen aff Smørrumoffre, Jens Jensen aff Vadzbye, Pouel Pederßen i Brøndbyøster.*

Kongl. May:s amptsforvaldter* velædle Anders Jachobßen ved sin fuldmægtig Raßmus Pederßen loed fremstille kaldzmend Arendt Pederßen aff Molløff och Suend Arffuedßen aff Farum. De hiemlede ved æd effter lougen loulig at haffue hidsteffned* Niels Nielßen och Niels Jensen Suensche, begge boende i Lille Verløße, som for derris begangne thyffuerj fengßeligen er anholden, her i dag at møde, derris gjorde bekiendelße och thingsvinde* at høre leeßen och dereffter* domb at lide. Huoreffter* først vdj rette lagdis it thingsvinde* her aff retten */171r/* vdsted den 27 *aprilij* sidst forleden. Dißligste jt andet thingsvinde* aff *dato* den 4 *maj* nest affvigte, huorvdj* derris gjorde bekiendelße findis jndført*. Begge bleff lest och paasch:et. For:ne thuende thyffue, som leddig och løes stoed her i retten, anhørte samme derris gjorde bekiendelße, huilked de endnu i alle maader vedstoed. Bierchefogden* thilspurte de thuende for retten staaende thyffue, at saasom ej allene derris bymend, mens endochsaa* derris for dette sogneprest och siellesørgere* de:m saa heel ont och snart vchristelig* skudzmaal giff:r anlangende derris forhold; ja det ej allene mens med throuverdige* vindesbyrd thydeligen off:rbeuisis* mere och større thyffuerj at haffue begaaed, end som de selff allerede bekiendt haff:r, saa deraff* nochsom* kand *præsumeris*, at de iche ner derris egne och de med de:m j thyffuerj verrinde kammerater haff:r obenbaret* deris vnde gierninger, som de iche derfor endnu (huormed* de derris samvittighed lette kand och muligt saamegit diß snarere derris velfortiente straff kunde aff høyøffrigh. bliffue forlindred) vdsige derris rette sandhed, saauel om derris egne gierninger, som vel viidis och kand sluttiß aff derris skudzmaal at haffue verrit langt flere och større, end de bekiendt haff:r, som om derris, som med de:m j letou verrit haff:r. Och

begier derpaa* derris suar, huortil* de begge suarede, de indted kunde eller vilde [vilde] videre bekiende, end de allerede haff:r vdsagt. Huoreffter* velædle hr. amptsfor-/171v/valdter* ved sinn fuldmegtig Raßmus Perßen var begierrinde at fire vuillige* dannemend aff retten motte vorde vdmeldt, som kunde vordere ej allene de koster, som thyffuene selff bekiender, men endoch huis videre de:m er off:rbeuist*, at de samme tid haff:r stollod. Huorthil* bleff aff retten vdmeldt efftersch:e fire mend: Otte Lauridzen, Jørgen Gregerßen, Anders Olßen och Niels Raßmußen alle aff Balderup. Och vorderede de efftersch:e vare som følger: halffierde f:de smør á 6 dlr. er 21 dlr., 8 lißpund talle á 2 dlr. er 16 dlr., 12 scholpund heiled hør á 1 mk. er 3 dlr., 12 store lius á 4 β. er 3mk., 2 par strømper á 2 mk. er 1 dlr., 1 sech 2 mk., 1 høgarnsschiorte* 1 dlr. 2 mk., 20 brød och kauringer á 1 mk. 4 β. er 6 dlr. 1 mk., 4 schpr. tør rug á 3 mk. 8 β. er 3 dlr. 2 mk. J Bregnerød 5 brød á 1 mk. er 1 dlr. 1 mk., smaabrød 1 mk., 2 potter brendeuin á 18 β. er 2 mk. 4 β., 1 flasche 1 mk., halffandet* boste flesch 3 mk., 0,5 suinehoffued* 8 β., 1 raahued 1 dlr. 3mk., 1 kurre med 4 par kyllinger á 1 mk. 4 β. er 1 dlr. 1 mk. Er tillsammen* 59 dlr. 2 mk. 12 β. Dereffter* fremstoed i retten Niels Jensen thingmand j Lille Verløbe och beklagede, at der disße thuende thyffue stal den ene hud fra ha:m, bleff samme tiid ha:m frastollen* thou vngnøde huder och nogit thilforn thuende huder ha:m frastollen*. Endnu bleff aff obenschreffne fire mend vorderit jt glas vindeue, som den ene thyff Niels Nielßen haff:r bekiendt at haffue stollod paa Frederichsdal*, som de skatterede for 1 sl.dlr. 2. Velædle hr. amptsforvaldter* Anders Jachobßen ved sin fuldmegtig Raßmus Pederßen loed sette i rette och formene, at effterdj med disße thuende thyffue Niels Nielßen och Niels Jensen Suenschis egen frivillig giorde bekiendelße men en och loufaste* vinder vdførlig beuiffis derris groffue schyld och begangne thyffuerj. Den ene thyff Niels Nielßen, /172r/ effter egen bekiendelße, haffuer saadan hans thyffuerj sex gange begaad. Och den anden thyff, Niels Suensche, de fire gange haff:r med verrit samme thiuned at begaa, det hand och frivillig* thilstaar. At de for saadan derris groffue bedriffter och thyff:rj bør effter Kongl. vdgangne lou at miste derris hud thil kagen, brendis j panden med it thyffuebrende* och paa Bremmerholm at straffis j jern och arbeide. Och, som clarlig beuiffis er, derris haarde thrusel med brand och vløche* fattigmend j Lille Verløbe at vilde tilføye, at de derfor bør at stille borgen eller och at lide, som meldt er, j fengsel och arbeide paa Bremmerholm derris liffsthid*. Paa det fattig Kongl. May:z bønder for disße vgudelig* och vdedigsche* mennischer kunde leffue vden frøcht och fare, och de bestollene at nyde jgild och thuigild. Och derris hoffuedloed*, om nogen findis, thil hans Kongl. May:t at verre hiemfalden* effter lougen. Och var dom begeerrinde, huoreffter* bierchefogden aff retten vdmeldte efftersch:e 8te dannemend, nemlig Hans Lauridßen i Bringe, Niels Nilaußen, Niels Nielßen och Olle Jenßen i Vredzløbelille, Jens Søffrenßen i Balderup, Olle Jenßen och Suend Arffuedßen ibid. och Jens Jensen i Bringe, j denne sag at kiende och dømme. Och vdginge bierchefogden thillige med obenben:te* 8te mend, och de:m med huerandre* raadførde, jndkomme och saaledis for retten enstemmende affsagde. Slutningen paa denne dom vorder hereffter* i thingbogen jndført.

Velb:e jomfru Anne Sophie Wldfeldz paa Husomgaard* ved sin thienner Albret Raßmußen loed fremstille kaldzmend Hans Lauridßen aff Brøndzhøy och Niels Christenßen aff Gientoffte. De

hiemlede ved æd effter lougen loulig at haffue hidsteffned* Staffen Veffuer, nu thilholdene* i Balderup, her i dag at møde, moed dom at lide och spørmaal at suare anlangende hans vloulig* endtvigelße* fra it hindis huuß i Husum. Jndsteffnte møtte' iche.

/172v/ Hr. Michel Søffrenßen i Gladsaxe ved sit bud Chorfiß Olßen j Bagsuer loed fremstille kaldzmend Anders Jenßen i Gladsaxe och Niels Olßen i Mørchøj. De hiemlede ved æd effter lougen loulig at haffue hidsteffned* Niels Jensen j Mørchøj, som thilforne boede j Budinge, her i dag at møede, dom at lide for huis hand ha:m schyldig er. Huoreffter* hr. Michel først loed vdj rette lege en dom aff Sochelund herristing, vdsted den 5 novembr. 1683, huorvdj* findis jndført jndsteffnte Niels Jensen at verre søgt for otte och thyffue sl. daler, hand ha:m schyldig er, som hand och er thilfunden at betale effter dommens videre jndhold. Bleff lest och paaschreffuet. Hr. Michel loed sette i rette och formene, for:ne Niels Jenßen forsk:e fordring bør at betale med foraarbage* omkostning och dom begierte. Niels Jenßen møtte jche her imod nogit at suare, effter huilken leilighed och som her vdjrettelegis*, en velforseiled dom aff Sochelundz herridzting vdsted, huorvdj* [j] hand er tilfunden samme fordring at betale. Och hand effter loulig jndsteffning iche møeder herimod* nogit at suare eller affbeuiße derpaa nogit at verre betalt, thj bleff hand forrelagt forsk:e 28 sl.dlr. med omkostning, en dlr. 12ß., jnden 15 dage at betale eller derfor at lide nam och vordering i hans boe och goedz effter lougen.

Domb affsagt off:r de anholdene thyffue, saasom de til i dag til dombs for retten *indciterede**. Och nu fremstilte* personer Niels Nielßen och Niels Jenßen begge aff Lille Verløße for thyffned er paagreben*, huilchen derris groffue gierninger och styld de thilforne her for retten ej haff:r kundet fragaaed, mens en diel deraff frivilligen bekiendt, en diel deraff* de:m louligen er offuerbeuiist. For det første bekiender de første gang at haffue jndbrut Kiøndermisßedag* om natten sidst forleden paa Hiortespringsgaard, och derfra* kouforpachteren vdstolled halffanden f:de smør, 2 lißp., 7 scholp. thalle, 5 brød och 2 kauringer, 5 schollepund ren, heiled hør, it par ny strømper. Den anden gang jndbrød paa Frederichsdall* /173r/ off:r tholdkammered paa møllen, och der bestolled mølleren 4 schpr. rug fra (mens fra Frederichs dal forregiffuis samme nat aff tholdkammeret at verre bortstolled* 8 schpr: rug och 1 jernstang*). Den tredie gang bestolled Niels Jens thingmand j Lille Verløße en kouhud* fra, mens Niels Jenßen nu j dag for retten de:m fasteligen beschylder, de ha:m samme thiid thuende huder frastal*. Den fierde gang begaaed thyffuerj paa Kiøbenhaffns veyne och fratagit* en fattig mand aff Kiercheverløße en kurre med 4re par kyllinger vdj, som hand j Kiøbnhaffn haffde ville forsoldt* (muligt til brød for sig, sin fattig hustru och børn). Den femte gang haff:r Niels Nielßen allene selff effter egn bekiendelße jndbrudt till Laus Andrißens i Bregnerød nu om natten jmellem første och 2den dag Paasche nest forgangne och der vdstolled 5 brød och thou støcher flesch, it halff suinehoffued*, sampt en threflasche* med brendeviin* vdj, som aff thyffuen forregiffuis ej mere var end thou potter, och en diel smaabrød. Mens Lauridz Anderßen siger sig samme tiid mere at haffue mest, end aff thyffuen bekiendis. Noch herforuden* affthagit* och stolled paa Frederichsdal* it vindeue, som er vorderit for en sl.dlr. Thil det sidste effter derris gjorde bekiendelße haff:r Niels Nielßen ej kundet fragaaed, hand iou vilde

gaa med den anden thyff Niels Jenßen jndbrut til Chlaus Lundz j [j] Farum och ha:m bestaalld, mens er begge bleffuen affraaed aff Thømme Pral j ben:te Verløbe (huis datter thyffuen Niels Jenßen til echte haff:r), saa de derris vnde forset paa det sted derfor iche haff:r effterkommed. Endmere* beklager sig Lille Verløbe boemend off:r forsk:e thuende personers vtlibørlige* forhold med thiuffned och andet, som de j langsommelig tiid schal haffue forøffuet, befrøchtende sig, at om de, nemlig thyffnene, iche schulle løbkomme, de da de:m med jldebrand eller anden vløche* schulle angribe, saaßom den ene, naffnlig Niels Nielßen de:m dermed haff:r vndsagt, huorom* med videre det i rette lagde things-/173v/vinde*, vdsted her aff retten den 27 aprilij, gjør forchlarung*. For det andet beuißer Kongl. May:s amptsforualdter* med thuende loufaste* vindisbyr de:m off:r, at den nat, nemlig Kyndermisbedag* om natten sidst affuigte, da off:eben:te* thyffue paa Hiortespring jndbrød och thyffuerj begich, paa samme tiid och aff samme kammer och sted vdstollen mere end de bekiender: fem lißp. och nij scholp. thelle, 2 f:de smør, 11 rugbrød*, 1 skiorte, it par strømper, 1 sech, 12 store lius, som vfeilbar* aff forsk:e thyffue thillige met andre maa verre schiet, thj tiden, stedet och veggen desße igemmel jndbrød kunde vel iche letteligen jt andet *parti* aff thyffue saa hastig forkundschabe* och resten bortstolled*. Huorfor* iche vistis rettere, end dette omvundene* goedz thillige med det forrige de:m som thyffned bør henregnis, och derfor tilsammen aff fire mend er taxserit for thredsindzthyffue* daler thou mk. 12 ß., huilched langt off:rgoor* det *quantum*, som vdj louen for store thyffned ansees. For det thredie beuißes med thrende throuverdige* vindisbyrd, nemlig den hæderlig och vellærde mand hr. Jens Biercheroed i Verløbe och Kongl. May:s skourider Charsper Lindter, at thyffuen Niels Nielßen for de:m haff:r vdsagt at haffue loffued Christopher Chrøedz och Peder Jenßen sognefogit, begge i Lille Verløbe, en vløche* och at vilde slae thuende Niels Jenßen thingmandz (som de huden fra stal) hans kiør ihiel. Och ben:te hæderlig mand, derris sogneprest*, derforuden* forregaff, at ben:te thyffue var thou vgudelig* och vdedigsche* mennischer, som sielden* søgte Gudz huß, mens j det sted forøffuede derris vnde gierninger. Och derforuden* bekiender den anden thiuff, at hans *cammerat*, Niels [Niels] Nielßen saauelsom hans hustru haffde nogen tiid før de bleffue fastthagne* thrued offuenschreffne* mend derris gaarder med jldebren med videre, som aff det andet j retten *producerede* /174r/ thingsvinde* aff *dato* den 4 may sidst forleden er, sees kand, effter huilchen beschaffenhed och thyffuenes egen gjorde bekiendelße och andre førde' beuißligheder om derris groffue forhold och bedriffter saauel och haarde vndsigelße viste vi ej rettere her vdj at kunde kiende och dømmе, end forsk:e thyffue, Niels Nielßen och Niels Jenßen, for slig derris groffue misgierning och thyffuerj jou plichtig er och bør først effter Kongl. May:s lou *pag. 925 articel 36*, at stryes til kagen och haffue thyffsmerche* paa derris pander. Och de frastollene derris koster med jgild och thuigild effter lougen, och derris boesloed*, om de nogen haff:r, hans Kongl. May:s at verre hiemfalden. Och som Niels Jenßen haff:r verrit vidende om Niels Nielßens foromrørte vnde forset och vndsigelße och det ej haff:r obenbaret*, förind de erre bleffuen fastthagne*, och for det andet, som de haff:r verrit *cammerat* med huerandre* i det ene vnde at bedriffue, saa kand verre befrøchteligt, de i det andet unde och haff:r verrit eller schulle bliffue enstemmende*, saa Kongl. May:s bønder och thiennere j

off:eben:te* Lille Verløbe schulle med deris fattigdom for de:m leffue i største' frøcht och fare, huorfor* de thilfindis for derris personer nøyachtig borgen at stille eller borge for de:m selff paa Bremmerholm j Kongl. May:s jern j henseende och, at de derforuden er schyldig der derris lifftiid* j jern at plichte effter lougen, saasom de imod lougen begge sammen fire gange thyffuerj haff:r begaaed. Och den ene derforuden thuende gange, enddog* de vel iche derfor til *dato* derris velfortiente* straff effter lougen haff:r vdstoed, som de billigen haffde burt, om de dermed* tiid effter anden haffde erthapped bleffuen.

Joen Hansen i Mørchøj haff:r thil 1ste, 2det, 3die och 4de ting til dombs ladet hidsteffne* Erich Pederßen ibid. for nij sl.dlr., hand ha:m schyldig er. Varselsmend*: Niels Olluffßen j bemeldte Mørchøj och Anders Jenßen i Gladßaxe.

/174v/ Mandagen den 18 may effterschreffne stochemend: Morten Andrißen aff Wandløbe, Hans Hanßen aff Løngbye, Niels Christenßen aff Gientoffte, Suend Arffuedßen aff Farum, Jørgen Christenßen aff Øffuerød, Peder Claußen aff Egby, Thruels Jenßen aff Thostrup, Jørgen Thommeßen aff Brønbyvester, Raßmus Chlemmeßen aff Smørrumoffre, Anders Pouelsen i JBløffhus.

J denne sag betient rett. Niels Jachobsen j Balderup bierchefogit med kaldzmend Peder Madßen aff Balderup och Hans Mortenßen aff Ledøj. De hiemlede ved æd effter lougen loulig at haffue hidsteffned* Peder Jenßen, auelskarl* paa den store gaard j Balderup her j dag at møede, vindisbyrd at paahøre och spørsmaal at suare angaaende skioldzord, hand j gaar otte dage haff:r hafft om Niels Jachobßen j en deel Balderup bymendz neruerelße. Dißligeste hidsteffned* efftersch:e aff Balderup bymend, nemlig Niels Raßmußen, Søffren Jenßen, Laus Raßmußen, Olle Raßmußen, Børge Børgeßen, Jens Søffrenßen, Otte Lauridßen, Hans Raßmußen, Jørgen Gregerßen, Christen Madßen, Anders Olßen, Olle Jenßen, Børge Skreder, Anders Jørgensen thien. Bendt Pouelßen, jtem Bendt Pouelßen ibid. sognefogit, alle der om derris sandhed at vinde och spørsmaal at suare. Huoreffter* den thröchte æd lydeligen for de jndsteffinte vinder var opleest, bleff vinderne aff den thilforordnede dommere, saauelßom aff Niels Jachobßen selff, flittit formaned, at de vilde vinde sandhed och jngen aff parterne thil villige, och som de kand haffue en goed samvittighed. Huor da først at vinde fremkom Niels Raßmusen och giorde sin æd effter lougen, at, som j gaar var otte dage, var hand med de andre bymend om-/175r/kring* j byen at vilde pandte hoes de:m, som iche haffde affchloed for derris stoche, och var hoes Niels Jachobßen. Hand gaff de:m penge for huis hand var brødfalden for, giech saa der fra och jnd paa den store gaar. Da der de kom jnd i den stue, som folchene haff:r derris verrelße, sagde de til Peder auelskarll*, at hand schulle fly de:m it pandt for huis som stoed paa gaarbens thalle. Huortil* Peder auelskarll* suarede ia, at de schulle faa, huad de schulle haffue. Men Niels Jachobßen den skielm och den bundepauere* hand meen, hand haffuer kongens bønder for sin hand, hand kand plage. Søffren Jenßen giorde j lige maader sin æd effter lougen, at hand samme tid med var, som var ved de thider om efftermiddagen*, at klochen var ved threj eller fire, at schulle pandte for thallerne. Da der de kom jnd paa den store gaard thil

Peder auelskarl* och fordred pandt, sagde hand, ia de schulle faa, och gich hen til sit skrin och thog penge och gaff de:m. Och der Peder auelskarl* haffde giffued de:m pengene sagde hand, Niels Jachobben, den schielm och bundeplagere*, hand meen, hand vil plage mig, som hand plager kongens bønder, men vil hand mig nogit, da schal hand søge mig for min hoßbunde. Lauridz Raßmußen, Olle Raßmußen, Jens Søffrenßen och Anders Olßen enhuer* de:m giorde sin æd effter lougen, at de alle med vare forsk:e thidd, som omvundet* er, at schulle pandte for thallerne. Och der de haffde verrit jnde hoes Niels Jachobben och hand haffde giffued de:m penge, gich de jnd paa den store gaar och bad Peder auelskarl*, hand vilde fly de:m pandt for gaardens thalle. Oc haffde verred hoes Niels Jachobben. Hand haffde giort klart for sin, da sagde Peder auelskarl*, Niels Jachobben, den skielm och bundeplagere*, hand men, hand vil plage mig, som hand plager kongens bønder, men vil hand mig nogit, schal hand søge mig for min hoßbunde. Niels Jachobben thilspurte samptlig de førde vinde /175v/, som samptlig erre hans Kongl. May:s bønder och thiennerne, saauel och samptlig den gandsche almuffue, om de med en goed samvittighed kand efftersige, hand de:m eller nogen anden paa ampted beboende, endten j sit embede eller vden nogen, haff:r forvretted* eller plaget, huorved* de nogen schade er tilføyed*, saa hand derfor saadan* it (foruden den anden groffue beskylding) vtilbørlig* naffn kand thillegis, som aff Peder Jenßen schied er, de det nu for retten rundt vd vilde vdsige, skal hand enhuer, som er erlig mand, staa til suars. Och begierte derpaa derris suar, huortil* de jndsteffnte vinder, saauel som den menige almuffue, som thilstede var, enstemmende suarede, at di jche andet kand sige, end Niels Jachobben jou enhuer* med venlighed och finhed bejegner och jngen forvretter* och thachede ha:m for goed omgiengelße. Endvidere* thilspurte Niels Jachobben Peder Jenßen, om hand en den ringeste person jblandt alle paa lened boende Kongl. May:s bønder och thiennerne kand vide at naffngiffue, som hand haffer forvretted* eller effter hans ord plaget, hand det nu vilde fremsige. Och begierte derpaa* hans suar, huortil* hand suarede, ney, hand viste ingen i saa maade+ at angiffue. Och ellers begierte indted ydermere i dag at lade jndføre. Niels Jachobben foregaff, at enddog hand haffde goed føye och aarsage aff Peder Jensen, som er en løes och leddig karl, at *prætendere* thil sagens vddrog fornøyelig *caution*. Och saafrembt* hand det strax ej vil eller kand *præstere*, da at begierre dom til *arest*. Vil hand dog for at hand kand see høfflighed, som vforschyldt* imod ha:m schal beuißis, saa och i henseende* thil hans høyvelborne* herre, det denne gang iche effter billigheden paastaa*, men begierte nu allene thingsvinde*.

/176r/ Welædle Anders Jachobben amptsforvaldter* ved sin fuldmegtig Raßmus Pederßen loed fremstille kaldzmend Jens Thorbenßen aff Søesom och Hans Hermandßen aff Vixsøe. De hiemlede ved æd effter lougen loulig at haffue hidsteffned* Niels Jonßen i Søesom vindisbyrd* at paahørre angaaende slaxmaal, hand haff:r begaaed paa Jørgen Hansen ibid. Dißligeste hidsteffned Niels Jbßen, Laus Nielßen, Thorben Biørnsen, Anders Anderßen och Søffren Jenßen, alle i Søebom, derris sandhed at vinde. Da først fremkom* at vinde Niels Jbßen och giorde sin æd effter lougen, at som j thorsdags var 8te dage, som samptlig bymendene var paa gade paa bys beschien, haffde de forthale* om Niels Jonßen, at hand nogle netter (siden de lagde vide, at huer schulle holle derris

beste och queg aff vongen) haff:r ladet sine bestester gaaed i vongen. Och bleff de thil sinds+ at vilde gaa hen och pandte ha:m, huilched de och gjorde. Och der de kom j Niels Jonßens gaard, begierte de pandt aff ha:m. Da gich Niels Jonßen hen och thog en øxe och pichede it skierre aff plouen och flyde Jørgen Hansen. Da sagde Jørgen Hanß., at hand fick at fly de:m it andet pandt. Det kunde iche verre noch for den brøde, och slengte skierred paa jorden. Da suared Niels Jonsen, huad pandt vil du haffue. Vil du haffue det andet jern eller denne øxe. Men der Niels Jonßen iche vilde fly ha:m øxen, thog hand schierred och gich til plouen och vilde piche langjerner* aff, løb Niels Jonßen thil och slog Jørgen Hanßen paa den ene side aff hoffuedet, at hand faldt til jorden. Och der hand laa paa jorden, slog Niels Jonßen ha:m endda* it slag med øxehammeren* j hans røg, saa Jørgen Hanßen gaff sig megit derved*. Der hand det haffde giort, gich Niels Jonßen ind j sin stue och bymendene gich hiem och loed ha:m beholde pandted. Laus Nielßen, vnge Anders Anderßen och Søffren Jenßen och Thorben Biørnsen, enhuer* gjorde sin æd effter lougen, at de samme thiid med var j Niels Jonßens gaar och j alle maader saa /176v/ och hørte, thilgich och pasberede ligesom* Niels Jbßen for de:m vundet och vdsagt haff:r. Niels Jonßen møtte och jche kunde nechte, at hand j hastigh. begich denne forseelße. Bad ydmygeligst, at gunstig øffrighed ha:m denne gang vilde ha:m sin brøde effterlade*, efftersom hand med Jørgen Hanßen er forligt, och hand haff:r megit ringe meddel, efftersom hans gaar nogle aar siden affbrendte och hand den igen haff:r aff ny opbygt. Raßmus Pederßen paa amptsforvaldters* vegne var thingsvinde* begierrinde.

Peiter Lauridsen j Emmedrup, Jens Pederßen och Olle Pederßen, schomager i Gientoffte, fremkom vdj retten och enhuer* paa derris møndelings vegne, nemlig Peiter Lauridßen paa sin møndeling Jørgen Hanßens vegne, Jens Pederßen paa sin møndeling Anne Magrete Hansdaatters vegne, Olle Pederßen paa sin møndeling Jens Hanßens vegne. Enhuer* de:m gjorde och gaff ben:te derris møndelingers stiffader Daued Bendßen, boende vdj Lundehused, jt fuld, fast och vrøgelig* affkald, quitering och forvaring for ald den arffuepart*, enhuer* de:m arffueligen er thilfalden effter derris sal. fader Hans Jenßen och moederen Maren Christensdaatter, som begge boede och døde j ben:te Lundehuuß, det verre sig vdj, leffuende eller døde vare eller thielstaaende giæld, ved huad naffn det neffnis eller haffue kand, jndted vdj nogen maade vndertaged. Och thoge ben:te threj mend, paa forsk:e derris møndelingers vegne, Daued Bendßen i haand och thached ha:m for goed fornøyelße och betaling j alle maader. Loffuer for de:m och derris arffuinger, føede och vføede*, det de:m Daued Bendßen, hans hustru och begis derris arffuinger, føede och vføede*, skal vorde och bliffue gandsche och aldielis quit och til æuig+ tid kraffuisløß hulden i alle maader. Huereffter* Daued Bendßen begierte thingsvinde*.

Anne Sophia Vldfeld ved sin fuldmegtig Morten Wendal paa Husumgaard* med kaldzmend Hans Lauridßen /177r/ j Brøndzhøy och Jachob Pederßen i Valdbye. De hiemled ved æd effter lougen loulig at haffue hidstefned* Anderßen Veffuer, nu boende vdj Balderup, her j dag at møde, vindisbyrd* at paahøre och dereffter* dom at lide angaaende det, hand vloulig* haff:r entvigt* jt huus vdj Hußum, hand j feste och brug haffde. Dißligeste hidcit.* Jochom Lyder och Lauridz Christenßen i Husum der om deris sandhed at vinde. Da først at vinde fremkom* Jochom

Lyder och gjorde sin æd effter lougen, at nogit for Paasche sidst forleden, som kunde verre vngefer en 8te dagis tiid, endtvigte* jndsteffnte Steffen Anderßen om matterthide* fra sit fæstehuuß* vdj husum och thog med sig ald, huis hand haffde, som var jomfruen gandsche vuidende* och jmoed hindis villie. Lauridz Christenßen vandt ued ligesoren* æd, at ha:m er i Gud sandhed vitterligt om Steffen Veffuers endtvigelße, ligesom Jochom Lyder for ha:m vundet och vdsagt haffuer. Velbyrdig Anna Sophia Vldfeld ved ben:te sin fuldmegtig loed sette i rette och formene, at forschreffne Steffen Anderßen Veffuer for saadan sin vloulig* endtvigelße fra sit fæstehuuß* vden hoßbunden[s] villie, at hand derfor bør ej allene at erstate husens brøstfeldighed med anden schadelidelße formedelst hoffueriedz forsømelße, saauelsom *process* foraarsagede omkostning betale, meden och for hans endtvigelße at lide och straffis effter lougen och dom begierte. Steffen Anderßen møtte och suarede, at hand iche haffde fest samme huuß, men boede der for at giøre vgedag. Och hand opsagde huußed til jomfruen for Kyndermiße. Det hand bortfløtte om natten, var aarsage, at hand ingen heste eller vogn haffde, kunde ej heller fra nogen der i byen at leie, motte derfor* leye langveys* vogen, som kom fra Kiøbenhaffn. Sagen bleff optagen thil dombs.

Anders Nielsen j Ledøj med kaldzmend Hans Mortenßen och Thue Nielßen ibid. De hiemlede ved æd effter lougen loulig at haffue hidsteffned* /177v/ Niels Christenßen och Laus Raßmußen i ben:te Ledøj, formedelst de de:m haff:r bemegtigit de:m at saa huer it støche jord, som Anders Nielßen er tildømbt* at schulle nyde, thuende halme, derfor dom at lide. Huoreffter* Anders Nielßen satte j rette och formente, ben:te thuende mend ej alle bør derris seed at haffue forbrut, mens formedelst de, de:m jmoed ergangne dom, de:m haff:r fordristed jorden at bemegtige at saa, at de derfor bør at plichte effter lougen och foraarsagede omkostning* betale och dom begierte. Niels Christenßen och Laus Raßmußen møtte j retten och suared, at de iche viste, huad dom der var affsagt derj*, før hand haffde saaed jorden, men iche nechted, at de viste vel, at sagen var vnder domb. Sagen bleff optagen.

Casten Eschelßen aff Herstedøster møte her j retten effter affschied j dag 14 dage och esched dom off:r Jff:er Hanß. jbid. for it støche jord, hand haffde møgit paa hans, hand sig j aar haff:r bemegtigit, som var den anden halm. Och effter forige hans jrettesettelße* var dom begierrinde. Jffuer Hansen møtte och suarede, at Chasten Eschelßen bør at schaffe adkombst, huorledis hand kommer til at bemegtige sig hans jord, som hand iche haff:r leied ha:m, thj hand vndte ha:m Langengen* at møge, som hand viste ha:m, men hand iche vndte ha:m Villebierre, förind hand først haffde møgit Langengen*. Om hand da haffde saa megit giødning igen, kunde hand faa Vileberre* at møge med resten. Och hand ingen betaling aff ha:m derfor* haff:r bekomed, vndtagenen dog den hallm, hand saade. Formente* derfor*, hand dermed* fich fyllist for hans giødning. Charsten nu som tilforne begerte dom. Charsten Eschelßen bleff aff retten forrelagt at schaffe besch:n, huad *passerit* er, til effterretnin[g]*.

/178r/ Dirich Dreier *hospitalsforstandere** ved sin fuldmegtig Hans Pouelßen loed fremstille kaldzm. Peder Joensen aff Gladsaxe och Jon Hansen aff Mørchøj. De hiemlede ved æd effter lougen loulig at haffue hidsteffned* Peder Lauridßen och hans hustru Birgete Pedersdaater* i

Brøndzhøy her i dag at møde, derris sandhed at vinde och spørmaal at suare, angaaende derris søn Karl Pederbens føedested. Huorjmod* ben:te derris søn Karl Pederben var hidsteffned* ben:te vinder at anhøre och dereffter* dom at lide. Da først at vinde fremkom* Peder Lauridben och gjorde sin æd effter lougen, at sidst i beleiringen bleff derris søn Karl Pederben føed. Men hand iche bleff føed paa den gaard i Brøndzhøy, hand nu j boer, thj hans gaar var gandsche affbrut, huorforre* der finden var røched aff leiren, fløtted hand j en hytte j leiren och nogen thiid sig opholdte der, huor hans hustru gjorde barsel och føede denne derris søn, Karl Pederben. Men det var de:m vmulig* at giørre forschiel, huis jordzmonned, hytten stoed paa, thilhørte. Birgete Pedersdaatter* gjorde och sin æd effter lougen och hindis vinde er i alle maade ligesom* hindis mand, Peder Lauridben, for hinde vundet haff:r. Hans Pouelsen thilspurte Peder Lauridben och hans hustru, huor lenge det var før beleiringen hand feste den gaard i Brøndzhøy, de nu paaboer*, och huor lenge de j beleiringen var der fra, huortil* de suarede, at saa snar de suensche røchede thil leiren i Brøndzhøy, drog de derfra* och kom siden iche igen, forind de suensche røchte aff leiren. Der freden var slutted, at de fløtte i omvunnede hytte, huor de de:m opholdte off:r it aar eller merre. Men de feste fortousgaar, de iboer*, nogle aar for beleiringen, men viste iche huor mange aar /178v/ det kunde verre. Noch thilspurte Hans Pouelß. for:ne Peder Lauridben om hand imedlertiid*, hand for:ne hytte beboede, brugte hoßbitales gaards jord aff ager och eng, som hand nu paabor, sig til nogen nøtte, eller om hand medlertid, hand var fra steden, haffde fest andenstedz* paa andre hoßbunders grund.

Dißligeste huor g. for:ne derris søn Karl Pederben kand nu verre. Huortil* Peder Lauridben suarede: nei, hand ingen andenstedz haffde fest gaar, end den samme gaar, hand nu paaboer*. Jorden brugtis iche til gaarden til nogen seed, men huem der slog nogit, slog de vdj fleng, huor de vilde. For:ne derris søn schal verre vngefer paa femt och thyffue aargammel. Huoreffter* Hans Pouelben satte i rette och formente effter lougens thredie bogs 14 *capit. 4 articel*, at saasom forælderne bekiender her for retten, at de iche paa nogen andens grund, endten gaar eller hues haff:r fest vde paa hoßpitaledz, som de nu bebor, om da for:ne Karl Pederben iche bør at verre hospitalsvorned. For det andet om hand iche effter samme bog och *capitels 1 articel* bør at følge *hospit.* med ald huis hand ejer, til at antage gaar eller huß, huor det ha:m paa *hospit.* grund vorder forreuiißt. Och derpaa er dommerens kiendelße begierrinde. Karl Pedersen var møtt vdj retten och suarede, at saa som hans forældre vinder, at hand iche er føed paa hoßpitals grund, formener hand for Hans Pouelben thiltale vorder frikiendt, heldst fordj hand er affled i beleiringen, der finden laa i landet och gaarden affbrøed, saa hans forældre motte' fløtte fra en /179r/ sted och thil en anden. Hans Pouelben refererer sig til sin forige jrettesettelße* och begerte domb. Sagen optagen til dombs och den vedkommende* forrelagt at forschaffe dommeren til effterrettning, huis i dag *passerit* er.

Sr. Hans Jachobben, raadmand j Roschilde, paa Dubrør Chlosters vegne ibid. ved kaldzmend Knud Christenben j Jßøj och Jens Hansen ibid. De hiemlede ved æd effter lougen loulig at haffue *hidciterit* Albret Jenben, Knud Lauridben, Jørgen Frandben, Ans Lauridben, Laus Madben och Madz Christenben, alle aff Jßøj, her i dag at møede, fire mendz affsigt at paahøre angaaende derris gaarders brøstfeldighed och dereffter* dom at lide. Huoreffter* fremstoed* vdj retten Lauridz

Madßen i Thorslundemagle*, formand paa sin egen och sine medfølgere fire mendz vegne, næmlich Olle Hanßen, Niels Michelßen och Søffren Pederß., alle aff Baldisbrønd*, och fremlagde derris schreftelig thagst, dat. 23 *martij* 1685, huoreffter* de aff retten er vdmeldt at besichtige Dubrørs Chlosters gaarders brøstfeldigh. j Jßøj. Effter samme derris medgiffne thagst videre formelding bleff lest och paasch:t, huoreffter* Laus Madßen vdi rette lagde derris skrefftelig siun och affsigt aff samptlig de fire mend vnderschreffuet, huorvdinden* de haff:r thaxserit enhuer* gaardz brøstfeldigh. som følger+: Albret Jensens gaar er sat i fæld paa thømmertag och leerskorsten*, bagoff:en*, kølne och brøndverch*, thilsammen for 44 sl.dlr., jngen pladz til jmper eller piler. Knud Lauridßens gaard 5 dlr. 3 mk., ingen pladz til jmper eller piler. Jørgen' Frandzens gaar 1 dlr. 2 mk., jngen pladz til piler eller jmper. Hans Lauridsen gaar er brøstfeldig paa thømmertag och leerskorsten*, kølne och brøndverch*, thilsammen 31 dlr. 1 mk., findis nogle piler och jmper. Madz Christenßens gaard brøstfeldig til 21 dlr. 2 mk. 4 ß., findis nogle pile, set j marchen, i gierderne findis ellerß jngen pladz til piler eller jmper. Lauridz Madzßen /179v/, den øde gaard hand haff:r i brug, haffuer de anbeet thil hans anpart at bøgge 16 veggerum huuß á 5 dlr. er 80 dlr. Efftersom samme derris skrefftelig affsigt, formeldte *dat.* 19 *aprilij* 1685, bleff lest och paasch:t. Sr. Hans Jachobßen satte i rette och formente forschreffne jndsteffnte bør at stille nøyachtig forsicherung for at lade derris gaarde *reparere* eller och enhuer* for diß brøstfeldighed, effter de fire mendz affsigt, der forjnden* 15 dage at lide nam och vordering j derris boe och goedz effter lougen, och domb begierte. Albret Jenßen och Knud Lauridßen møtte och suared, at de haffde aldielis indted at lade derris gaarder *reparere* for, (efftersom de er i aremod och derris bester och queg for de:m hendøed*) medmindre hoßbunden de:m med thømmer och anden *material* vil komme til hielp och de:m den gamle restandz effterlade, saa uil de aff yderste effterstrebe* derris gaarder at vedligeholde*, och saauit de thiid effter anden kand affsted komme skatter och andet fra de:m at chlarere. Sr. Hans Jachobßen thilspurte Lauridz Madßen i Thorslundemagle och Lauridz Madßen i Jßøj, som j retten var til stede+ och var begierrinde, de vilde sige derris sandferdige vindeschab om Dubrøs Klosters bønders thilstand i Jßøj och fornemlich om Albret Jensen och Madz Christenßen. Huortil* ben:te mend suarede, at de ej andet med sandhed kand sige, end Albret Jensen och Madz Christenßen ere gandsche forarmed. Och den største aarsag dertil* er, at derris queg och bester paa nogle aars tiid erre de:m fra døde. Och saafrembt* hoßbunden de:m iche kommer til hielp och vndsetning, baade med bøgnings thømmer och andet, maa de omsider gaardene øde forlade. Och de andre Dubrør Closters bønder er och megit ved slet thilstand och vndsetning och behøff:er, om de schal vorde ved magte+. Lauridz Madßen aff Jßøj suared til denne jndsteffning, at hand formodet, hoßbunden lader ha:m den øde jord nyde for den sedvanlig /180r/ affgiff vden nogen bøgnings bekostening, som hand hidindtil* den hafft haff:r. Sr. Hans Jachobßen dertil* suarede och formente, at Lauridz Madßen bør sig at forholde effter lougen och gaarden bebyge, och nu som thilforne* begierte dom. Sagen bleff optagen til dombs.

Jochom Lyder i Husom thil 1ste, 2det, 3die och 4de ting til dombs haff:r ladet hidsteffuene* Peder Christensen i Brøndzhøy for threj dlr. 3 mk., hand ha:m paa en hest schyldig er. Varselsmenz Hans Lauridßen i Brøndzhøy och Jachob Pederßen i Valdbye.

Madz Raßmusen paa Dronningaar ved Bendt Thomeßen af Balderup loed fremstille kaldzmend Jørgen Christenßen och Jens Jensen aff Øffuerød. De hiemlede ved æd effter lougen loulig at haffue hidsteffned* Johan Jenßen och Peder Knudßen begge i Søllerød her i dag at møde, dom at lide for resterinde hoffueris penge til Paasche nest affuigte forfalden penge fem sl.dlr., som hand loed formene de bør at betale med foraarsagede omkostning, och dom begierte. Johan Jensen møtte och suarede, at hand jndted er bleffuen thilsagt om noget hoff:rj til Dronningaar at forrette och iche kraffued nogen hoffueris penge, før hand nu steffned bleff, haff:r och betalt sal. landzdommer Lufftis arffuinger, affgifften aff det huuß, hand i bor til nest affuigte Paasche, dog hand derfor ingen *quitering* haffde bekommed. Derforuden haff:r hand och iche mere aff samme hußpladz* end den 5 part, mener derfor* om hand endelig schal betale, hand da ej mere end den 5 part aff den fordrende summa bør betale. Madz Raßmusen herimod* loed suare, at samptlig hußmendene, huor jblandt disse thuend jndsteffnte ochsaa var, bleff paa sognesteffne* alle tilsagde om derris arbed at forrette, mens ingen *aparte* och huer isæer och mener altdsaa* nu som før de bør betale. Peder Knudßen krumand møtte iche herimoed* nogen gienmæle at giøre. Sagen bleff optagen til dombs til i dag 8te dage. Och Peder Knudßen til same thiid at møde, om hand noget haff:r herimod at suare.

/180v/ Sr. Frederich Dißenberg ved sin fuldmegtig Raßmus Pedersen loed fremstille kaldzmend Chorfis Olßen aff Bagsuer och Niels Olßen aff Mørchøj. De hiemlede ved æd effter lougen loulig at haffue hidsteffned* Jens Hanßen och Anders Hansen i Gladsaxe her i dag at møde, derris sandhed at vinde anlangende jt quindfolch* ved naffn Anne Jachobsdaatter*, som kom vandrendis fra Roschilde och gjorde barßell thil for:ne Jens Hanßens, hindis vilkor och thilstand. Huor da fremstoed jndsteffnte Jens Hansen och Anders Hansen soer och vandt ved æd effter lougen, at de:m er i Gud sandhed vitterlig, at forsk:e quindfolch* Anne Jachobsdaatter* haffde jlde de paldter paa kroppen, hun kunde schyule sig vdj, saa jndted til Kongl. May: var at bekomme hoes hinde. Huoreffter* begiertiß thingsvinde* etc.

Mogens Jachobßen aff Kiøbenhaffn ved Arendt Pedersen aff Molløff loed fremstille kaldzmend Chorfis Olßen i Bagsuer och Niels Olßen i Mørchøj. De hiemlede ved æd effter lougen loulig til dombs at haffue hidsteffned* Niels Theffueßen i Gladsaxe mod dom at lide for 9 dlr. 2 mk., hand ha:m schyldig er. Loed formene, hand bør at betale och erstate foraarsagede omkostning* och dom begierte. Niels Theueßen bleff paaraabt, men iche møtte. Sagen bleff optagen til dombs och Niels Theueßen forrelagt j dag 8te dage at jrettelege* om hand noget kand haffue sig med at befri.

Morten Mouridßen j Kiøbenhaffn loed anmelde j retten och var begierrinde, at den sag jmellem ha:m och Peder Hanßen i Husum jndtil videre motte opheffue[s].

Domb jmellem velædle amptsforvaldter* Anders Jachobben paa den ene och Jens Pouelben paa den 2den side. Saasom Kongl. May:s amptsforvaldter* velædle Anders Jachobben med thuende loufaste* vindisbyrd* thydeligen beuïßer, at Jens Pouelben, thilforne boende i Slæxlunde, hemmelige frarømbte* 4te hans /181r/ Kongl. May:s huße ibid., som hand i fæste haffde och iche, som hand haffde burt, sig loulig derfra* schilte, men det vloulig* endtvigte, huorforre* velben:te amptsforvaldter* formener, forben:te Jens Pouelben ej allene bør suare til huset och dedz affgaaende men endoch* straffis effter lougen. Jens Pouelsen effter loulig jndsteffning och nu sex vger sagen [haffuer i sex vger] under domb haff:r verrit optagen, ej er møt nogit herjmod* at suare. Langt mindre fremviiste nogen øffrighedz thilladelße eller affschiedzseddel*, at hand huset motte *quitere*, etc. Effter huilchen beschaffenhed jeg ej rettere viste her vdj at kunde kiende, end off:eben:te* Jens Pouelben jou bør strax och jnden 14 dage hused igen at thilfløtte, och suare thil ald til denne tiid aff hused resterinde, verre sig skatter, landgilde, hoffuerj och andet, som deraff gaa burde. Ochsaa fremdiellis thil hand effter loulig opsigelße sig der fraschiller effter lougen, och saafrembt* hand iche inden for berørte tiid effter denne dombs *dato* aldt forsk:e effterkommer, da hand effter lougen *pag. 462, art. j* det siuffuende at straffis som en rømningsmand, huor hand antreffis.

Saasom Hans Pederben i Røedoffre her ved retten søger' och tiltaler Jens Olben Lollich i Vttersløff for 6 mk. 2 β., hand ham schyldig schal verre, som hand formener, hand bør betale eller derfor lide namb. Ben:te Jens Lollich er møt och ej nechtet, hand jou saa megit som fordris thil Hans Pedersen schyldig var, men forregiff:r derhøes*, hand det har betalt, dog det iche nu j saa lang tiid, sagen vnder dom [haff:r] har verrit optaget, louligen beuïßer. Thj tilfindis hand forsk:e 6 mk. 2 β. med foraarsagit omkostning* 1 dlr. 12 β. thil ben:te Hans Pederben at betale jnden 15 dage, eller derfor* at lide nam i hans boe och goedz, huor det findis effter lougen.

Saasom Hans Mortensen i Ledøj med thuende loufaste* och throuerdige vindisbyrd tydeligen beuiste, at det stolestade, som er yderst j den stoel i Ledøj Kierche, och Jachob Degn sig nu til sin hustru vil bemegttige, haff:r i 40, jae 50 aar ligged til det huuß, som /181v/ ben:te Hans Mortensen nu iboer*, huorfor Hanß Mortenben formenner det derved* bør forbliffue och Jachob Degn ham denne foraarsagede* omkostning* bør erstate med videre *etc.* Jachob Degn effter loulig jndsteffning och nu, saa lenge sagen vnder dom har verrit optagit, ej er møt herimod* nogit at suare eller fremviibe*, huad adgang eller rett, hand haff:r til samme stolestade* sig saaledis at tilegne eller bemegtige *etc.* Effter huilchen for berørte beschaffendhed vistis ej anderledis hervdj* at kunde kiendis, end Jachob Degn och hans hustru jou bør fra foromrørte stolestade* de:m at endtholde och det at forbliffue til forben:te Hans Mortensens huuß och diß besidere fremdiellis, som det nu et halffhundrede aar tilforn vkiert* och vpaaanched* ligget haff:r. Och Jachob Degn til Hans Mortensen for den ibragte* *proccesis* omkostning at betale en sl.dlr. 2 mk.

Amptsforvaldter* velædle Anders Jachobben ved sin fuldmegtig Rasmus Pederben loed begierre aff retten at vorde vdmeldt fire mend at besichtige och for penge thaxsere Jorstrup Vongs gierder thil ithuer* sogn, och derom* i dag 8te dage giørre derris affsigt. Som forsuarligt der til

vdmeldtis: formand Peder Olsen i Bringe, Madz Thøgerßen ibid., Otte Lauridßen i Balderup och Jens Anderßen aff Molløff.

Teksten (Københavns birks tingbog 1687-88)

/260r/ Mandagen d. 5 martj effterschrefne stockemend: Morten Andrißen af Gandløbe, Iens Torbenßen af Søeßum, Iens Ienßen af Wadßby, Hans Hermandßen af Wixbøe, Morten Søfrenßen af Wttersløf, Jens Hanßen af Jßøj, Tue Anderßen af Ledøj, Nielß Madßen af Herstedøster'. Vdj birckeschrifuerens suaghed och forfald, hans søn Friderich Hanßen, som effter ordre betiente retten.

Effter seeniste rettens forreleggelße har møt udj retten Søfren Christenßen udj Rißbye och imod Olluf Jenßen i Kiøbenhafn, hans fordring paa hans sal. formand afdøde Lauridß Hansens veigne. Hos ha:m søger och blef jndført i dag trej uger nest forleden och er *summa* 23 dlr. 2 mk. 8 ß., at hand derpaa* haffuer betalt: een stud for 8 sl.d., 1 koe for 6 dlr. och korn nii schpr. schpprr. gammel maal á 24 ß. er 3 dlr. 1 mk. 8 ß. Derforuden hafuer sal. Lars Hanßens hustru hoes sig i pandt hoes sig 1 hørgarnslagen*, tou pudiswor* och 1 handklede, som hand tilsammen* erackter til 4 dlr. verdj, huilcked hand formener ha:m i fordringen bør gotgiørris*. Laurs Nielßen ibid. en dlr. 2 mk., møtte och vedgich; Wester Rasmußen paa hans formand Peder Torßenß veigne ibid., møtte iche. Nielß Hanßen ibid. i lige maade+ møtte och suahrde, at hand hafuer betalt paa huis hand var schyldig til sal. Lauridß Hansen. Først med it par stude for fire aar siden 26 dlr., dernest med it pund korn for fem aar siden, item 1 suin for 2 dlr. 2 mk. och mente, at det schulle opløbe, hand haffuer betalt 46 dlr. och ved indted videre at blifue schyldig til dend sal. mand eller hans effterlatte hustru end 9 sl.dlr. Anders Anderßen ved sin fader Anders Laurß. møtte och suahrde, at hand jndted videre til Lars Hanßen eller hans effterkommer at vehre schyldig end 24 sl.dlr.; huad ellers hand haff:r fot, hafuer hand betalt. Christen Hanßen ibid. møtte och suahrede, at hand iche ved schyldig at vehre til sal. Lauridß Hanßen eller hans efftermand nogen schilling eller huid. Det hand ved sin høyeste eed vil erholde. Torben Anderßen, ved sin søn Lauridß Torbenßen møtte och tilstoed at vehre schyldig en dlr., 2 mk. och ej videre. Laurids Torbenßen paa egen veigne /260v/ møtte och suahrede, at hand er schyldig til dend sal. mands effterlefuersche och nu hindis mand paa hans formands veigne 5 dlr. 1 mk. 12 ß. och videre iche. Niels Christenßen ibid. møtte och suahrede, at paa huis hand var schyldig til dend sal. mand, hafuer hand betalt med it par [par] stude for fem aar siden 25 dlr. och aared tilforn betalte hand med penge, 7 dlr. Derforuden hafuer bekommed tilforne 13 schpr. rug á 2 0,5 mk. Søfren Lauridßen af Wallensbech j lige maade+ møtte och suahrede, at aldt huis hand hafuer bekommed af sal. Lauridß Hanßen, hafuer hand betalt och ved indted til ha:m eller nogen af hans noged schyldig at vere. Tidemand Ollßens efftermand, Peder Nielßen, suahrede, at om hans sal. formand hafde vehrit noget schyldig, hafde det vel paa schiffte effter sal. tidemand Ollßen blefue søgt, mener hand indted til det kraf bør at suahre. Lauridß Ollßen ibid. suahrede, at hand indted ved at vehre schyldig til sal. Lauridß Ollßen videre end 4 dlr. 2 mk., huor udj schal vehre jndbereigned dend fierding sild, som nest forben:te Peder Nielßen bekom och hafver betalt. Albret

Pederßen ibid. suahred, at hand ved sin eed kand erholde, jcke nogen schilling til sal. Lauridßen eller hans efftermand* at vehre schyldig. Lauridß Pederßen møtte och suahrede, at hand i tou aar for sal. Lauridß Hanßens død betalte ha:m alt, huis hand var ha:m schyldig och siden inded af ha:m hafuer bekommed. Jep Gunderßen ibid. j lige maade+ suahred, at hand paa en fire eller fem aars tiid iche hafuer handlet med dend sal. mand och førend hand forloed med ha:m at handle, betalt hand ha:m af, huad hand var ha:m schyldig. Effen Lauridßen i Herstedøster suahrede, at hand betalte ha:m det dyre aar af, huad hand var ha:m schyldig med tou td. biug och ellers noged tilforn* bekom af ha:m, 1 hoppe som Jenß Knudßen i Harrestrup af Laurs Hanßen sig hafver tilforhandlet. Peder Christenßen af Herstedvester møtte och suahrede, at hand for tou aar siden afbetalte* sal. Lauridß Hanßen huad hand var ham schyldig; først med 7 dlr. penge och siden med 20 schpr. biug schp. 19 β., och siden hafuer hand indted handlet med ha:m. Laurids Christopherßen møtte och suahrede, at hand er schyldig til sal. Laurids Hanßens boe 13 dlr. 3 mk. 12 β. och videre iche endten til dend sal. mand eller hans efftermand ved schyldig at vehre. *Taastrup Valdby*: Morten Nielßen møtte och svahrede, at hand icke ved /261r/ at vere schyldig sal. Lauridß Hanßen, der hand døde, nogen skilling eller huid, mens afbetalte ha:m før hand døde, huad hand var ha:m schyldig. Hans Lauridßen ibid. suahrede, at hand aldrig hafuer handled med sal. Lauridß Hanßen i Kiøbenhavn och derfor* ved indted noged til ha:m at vehrit schyldig, huorjaa* hand vil giøre sin eed. Olluf Nielßen ibid. suahrede, at hand det dyre aar betalte til sal. Lauridß Hanßen thj sl.dlr., mens de øfrige 8 dlr. 2 mk. 12 β. kiender hand sig at vehre schyldig, dog forregifuer at hafue føed for Lauridß Hanßen for ellefue aar siden toe tiufgillingger, som hand formener foergielden* hanem for dennem bør i forsk:e 8 dlr. 2 mk. 12 β. gotgiørris*, som ej ringgere kand vehre end fem dlr. Jens Fynboe i Wredßløbelille* møtte och suahrede, at hand hafuer betalt sal. Lauridß Hanßen, huis hand till ha:m schyldig var; først for en fire aar siden betalt redepenge 4 dlr. 2 mk., dernest een td. rug schpr. 26 β., paa huilken tiid de giorde reigenschab och da blef hand ha:m indted schyldig och siden indted hafuer handlet med ha:m. Hans Pederßen i Wridßløbemagle møtte och suahrede, at hand jndted er schyldig videre til sal. Lauridß Hanßen videre en half elleffe dlr. for en half tønne waarsild, hand af ha:m bekom, och da hand loed Laurs Hanß. see en *quitering* paa et half hundrede dlr., som hand af Hendrich Jenßen i Kompagnistredet* hafde bekommed for ben:te pengs, hand til ha:m hafde betalt, huilken *quitering* Laurs Hanßen hoes sig beholt, saasom it pandt for forsk:e 10 0,5 mk. Och naar hand dend bekommer, vil hand forsk:e 10 0,5 mk. betalle. Nielß Bendtßen ibid. møtte och suahrede, at hand haf:r betalt, huis hand af sal. Lauridß Hanßen bekommed hafuer, hand ha:m indted schyldig er. Jørgen Hanßen i Wadßbye i lige maade+ møtte och suahrede, at huad hand af sal. Lauridß Hanßen hafuer bekommed, hafuer hand betalt och er jndted schyldig. Peder Jenßen ibid. var i lige maade+ møtte och suahred, huad hand hafuer bekommed af sal. Lauridß Hanßen, hafuer hand betalt och er ham jndted schyldig. Peder Hanßen ibid. møtte och /261v/ suahrede, at hand indted hafuer fot af sal. Laurs Hanßens eller nogen af hans, uden det som hand hafuer betalt. Renniecke Ollßens efftermand, Søfren Ienß. af Kloutoffte, møtte och suahrede, at der er holdet schiff effter hans sal. formand afgang Renniecke Ollßen, och der da Laurs Hanßen hafde hafft

noged at fordre, hafde det da blefuer søgt. Wed indted j saa maade+ schyldig at vehre. Hans Nielßen i Huidofre møtte iche. Anders Jbßen i Brøndbyøster* møtte och suahrede, at hans formand vel hafuer waaren schyldig til sal. Lauridß Hanßen 29dlr., huorpaa* er rendte opført fire dlr., mens hand fra dend sal. mand indted haf:r bekommed. Olluf Pederßen ibid. møtte och suarede, at hand indted ved at vehre schyldig til Laurs Hanßen, men hafuer betalt aar effter aar hand af ha:m bekom, j huorpaa* eller paa huilcked *summa*, hand hafuer betalt med at føede en hest fra fiorten dage effter Mickelsdag och til tilsaad var, huor for hand formener ha:m bør' gotgiørris*'. Dernest jrettelagde* Olluf Jenßen af Kiøbenhafn hans schrefftlig jndleg och opsatz, paa huis enhuer* af de tiltallende ha:m paa hans sal. formandz veigne schyldig er, huoreffter* hand formener enhuer dennem vden vndschylding bør betale, huis de icke [de] ved deris eed effter lougen vil eller tør fragaa med videre des jndhold. Læst och paasch:en af *dato 5 martj* 1688. Jockum Bøye paa Kongl. May:s bønder och tienneris veigne *protesterede*, at efftersom det fornemmis, at med denne fordrende bundegield* iche schal vehre omgaaed* effter lougen, de derfor ej schyldig er nogen eed at giøre, mens Olluf Jenßen fordringgerne loulig bør at beviße om gielden ellers loulig schal erachtis. Albret Jenßen var effter sin førrige jrettelße dom begierrinde. Olluf Jenßen formente, at de, som gielden fragaar, bør beuiße de dend betalt hafuer, eller i mindste derpaa* at giøre deris *corpurlig* eed, ellers formoder hand de til krafuid bør suahre. Laurs Pederßen af Wallensbech, Albret Pederßen, Laurs Pederßen, Jep Gunderßen, alle af Wallensbech, samt Laurs Ollßen ibid., gjorde deris eed effter lougen, at de hafuer betalt sal. Laurs /262r/ Hanßen aldt, huis de af ha:m bekommed hafuer, vndtagen Lauridß Olluffßen de fire dlr. tou, huorpaa* Peder Nielßen dend fierding sild hafuer betalt med en rigsdlr., som ha:m derud* schal *decortoris*. Peder Christenß. af Herstedvester gjorde och sin eed, at sal. Laurs Hanßen gauf ha:m *quitering* nogen tid før hand døde och at hand ha:m ingen schillinger schyldig. Hans Laurßen i Taastrup Valdby gjorde i lige maade+ sin eed, at hand er sal. Laurs Hanßen indted schyldig. For resten begierde Olluf Jenßen dom. Sagen blef optagn til doms.

Jakob Peiterßen paa Oemandsgaard och hans karl Pafuel ved Abel Nielßen af Faxbøe, effter rettens forreregelße i dag trej vger *comparerede*. Och jmod Jens Oestedß tiltalle til hannem for det slaxmaal, som schiede paa Hans Neßens af Basneßen ved Vllegafuid paa Valdbymarck*, suahrede, at saasom fornemmis af jndførde vindisbyrd, at de schal hafue vunden paa Jackob Peiterßen, at hand schulle hafue vaared i flock och følge med dennem, som schulle saaledis hafue slaged ben:te Hans Neßen paa Baßnes. Saa nechter hand iche, at hand var iou i selschab med dennem paa reißen fra Kiøbenhafn, der hand hafde waarn ude paa hans retferdige reiße med hans torfueleß. Och dete var paa hans hiemrejße*, der hand da kom kiørrindis efter Jens Simmenßen paa Frøßløfgaard* saa hand noch, at Jens Simmenßen och nogle flere var af wagnen och clamredis, huor hand da stoed af sin vogn och bad dem, at de ville holde fred och jngen clammerj giøre. Er derfor* begierrindis, at hand motte giorre sin *corpurlig* eed her for retten, huoreledis tilgich, thj hand huercken hafde kaarde i haandden eller nogen kaarde dragen. Jackob Petterßen blef af retten tilspurt, at enddog* retten icke vel kand taale eller tillade ha:m i slig tilfelde at giøre sin eed, effterdj vinddisbyrdene, som om clammeried vundet hafuer, tilforne* ved deris høyeste saligheds eed och

om des beschaffenhed+ aflagt derris vinde, huorudj* Jakob Peiterßen noged hart antreffis, om hand dog /262v/ torde eller kunde ved sin saligheds eed (om det kunde tilladis) sig *purgere*, at hand iche med aad eller eg Hans Neßen omvundene tiid hafuer beschadiget. Begier derpaa* hans suar. Dertil* Jakob Peiterßen suahrede, at hand med en goed samvittighed vil, tør och kand giøre sin høyeste salligheds eed, at hand forhen omvundene tiid, da Hans Neßen paa Baßnes ved Vllegabed her ved Kiøbenhafn och Valdbymarch* blef huggen, stuchen och slagen, huerchen rörde ha:m til det vnde, endten med haand, kiep, aad eller eg, och i ringgeste maader ej med ha:m dend tiid eller nogen tiid tilforn hafuer hafft noged clammerj, men vel saa clammeried *passerede*, men styrede til gode+, enddog hand dend tiid formedelst mørched' iche Hans Neßen kiende. Och widere beraabte Jakob Peiterßen sig paa sit schrifttelig jndleg i dag 8te dage at ville irettelegge*.

Kongl. May:s amptzforvaldter* velædle Anders Jakobßen ved sin fuldmechtig Jockum Bøye loed fremstille kaldßmend* Morten Andrißen af Gandløbe och Arent Pederß. af Maarløf. De hiemlede ved eed effter lougen loulig med 8te dagis varßel effter en schrifttelig kaldsedelß* jndhold til doms at hafue hidstefned Cornelius Peiterßen paa Slaxlundgaard for forleden aar a:o 87, saavel* och forrige' aaringgers resterinde tienders afgifft och resterrinde schatter, saauel och paa hans person at lide dom til fengßel, om hand iche de ofuer ha:m forhuerfuede domme kand betalle eller derfor* stille nøyachtig forsickring. Med videre des jndhold. Af *dato* d. 27 *Febr.* a:o 1688 for retten lest och paasch:en. Och effter at kald och varsel saaledis var afhiebled*, irettelagde* Jockum Bøye een restandt paa huis *Cornelius* Peiterßen af resterinde Kongl. *contributioner* *Cornelius* Peiterßen schyldig er, som bedrager sig i aldt 110 rigsdlr. 3 mk. 4 ß, huorom* samme restands *special* videre gjør forclaring. Af *dato* d. 5 *martj* 1688 for retten /263r/ læst och paaschrefued. Huoreffter* Jockum Bøye paa amptzforvaldterens* veigne først satte i rette och formente, at efftersom Cornelius Peiterßen er en stoer pocost schyldig til hans May:t och der fornemmis hans boe och meddeler sig dog effter anden formindscher och aftager, ja, eendel muligt forsettis, huorforre hand er foraarsaget paa jndførde paast och *summa* at begier en giesteretzdom*, som hand forhaaber hanem stedblifuer, huorpaa* och begierris dommerens kiendelße. Och som derforuden* Cornelius Peiterßens boe och godß ved ofuer ha:m erhuervuede domme loulige er blefuen søgt' til derris fyldistgiørrelße*, mens ej hafuer kundet iche nær dend tredie part erlangged, (huilcked dog aldsammen staar under Cornelius Peiterßens haand och giemme) huorforre* Jockum Bøye formener saa och sette i rette, om iche Cornelius Peiterßen plichtig er och bør at stille for dend *summa*, som ej hoes ha:m haf:r kundet bekommedz, nøyachtig *caution* och forsichring, eller for sin person at stille borgen eller borge for sig+ self, vdj huilched och begierris dommerens kiendelße. Och ellers blef Cornelius Peiterßen tilspurt, at saasom der, sidst hans boe blef ofuerseet, var der efftersch:e goedz och *creatur* mere end som nu ved vdlegged fandtis, neml. 1 blaaspætted* tyr, 1 blacked stud och 1 sorthielmed *dito*, een spatted koe och 1 sorthielmed *dito*, 1 rødhielmed* quie och tou blaadragede* *dito*, 1 blachhielmed *dito* och 1 sorthielmed* *dito*, 1 brendevinspande* paa 0,5 tønde, med hatpiber* och tønde, jtem it seierverch, huor det er afblefuen och huor eller til huem det er hensat, begier derpaa hans sandferdige suahr, huortil* hand suared, at brendevinspanden och seierverched haf:r hand

vdsat hoes Jens Pederß. i Kratmølle* for sædekorn och saa for underhold for sig och sine folch, hand af ha:m forleden sommer bekom. Til det øfrige suahrede, at hand /263v/ jndted af queged hafuer forsat videre, end det som er bortdød*. Til irettesettelsen* suahrede Cornelius Peiterßen, at dersom hannem motte gifuis dend *dilation* jndtil hand paa hans allerunderdanigste* *suplication* kunde erlange hans Kongl. May:ts allernaad. *resolution*, huoreffter* hand allerunderdanigst* vil formode at erlange allernaadigste efftergifuelße paa [toeltzgieldest*], saa uil hand formode, at det godz, som hoes ha:m er vdlagt, schal kunde suahre til dend øfrige rest, saasom hand formener och at det vel i høyere penge kand ytris, end det allerede er vorderit for. Och begierer i dend post øfrigheden ha:m saalenge ville *dilatere*. Jockum Bøye, endnu som tilforne*, begierte dom. Paa dend første post anlanggende de resterrinde Kongl. *contributioner* och tienders afgiffter, vnderstaais iche at giøre opholdt vden Cornelius Peiterßen tilfindis de for indførde* 110 Rdlr. 3 mk. 4 ß. at betalle inden trennde soelsmercker, eller derfor* at lide nam effter lougen. Belanggende dend anden post da blifuer dend vnder dom optagen, om Cornelius Peiterßen imidlertiid sig til befrielße kand erlange hans Kongl. May:ts allernaadigste *resolution*.

Lorentz Peiterßen af Kollekolle effter i dag 14 dage nest afvigte rettens forreleggelße fremkom och først irettelagde* dend imellum ha:m och Hans Holdst af Kiøbenhafn opretted *contract* angaaende Kollekoldegaar* och des forpacktning och er af *dato* d. 12 *martij* 86. Des jndhold lest och paasch:n.

Dernest udj rette lagde+ dereffter imellum de:m giorde *liquidation* och foreening anlanggende ben:te Kollekollegaard och des *inventarie* och mere och er af *dato* d. 19 *april* 86. J lige+ maade i retten lest och paasch:n. Lorendz Peiterßen forregaf, at saasom Hans Holdst herchen hafuer villet effterlefue jndlefuerede *contract* eller dend /264r/ siden imellum fattede *liquidation*, haf:r hand vehrit foraarsaged imellum de:m at erhuerfue dom, huorudj* Lorentz Peiterßen tilkiendt sig gaardßens *reparation* at forretage, och des bekostning Hans Holdst i sin forpacktning at afkorte, som bevißes med forsk:e doms slutning her af retten vdsted d. 6 *7br.* 1686. For retten lest och paasch:n. Huoreffter* hand och gaarden saavides endelig behøfuedis hafuer ladet *reparere*, saa hand nogenledis med sin jndhøsted aufling kunde for reign vehred befried. Och hafuer dend *reparation* ha:m kosted, saauel* och anden schadislidelße*, hand effter dommens sigelße er tilfunden at gotgiørris til penge 62 Rdlr. 92 ß. Huorom* udj rette lagdis+ en vndersch:n *specification* af d. 5 *marti* 1688. For retten lest och paasch:n, huilcke hand formener* ha:m i hans forpacktning bør gotgiørris*. Och ellers erbyder Lorentz Peitersen sig med handvercksfolckenis* beviser och *quiteringer* at beuiße dend i reignschabed jndførde *reparation*. Huad Hans Holdst mere er opført i reignschabed, er opført mer end forpacktningen er, formoder hand Hans Holdst vorder* tilfunden ha:m at betalle saavelsom och huad omkostning, hand i dette fald och hereffter* er ibracht. Och endelig vil herpaa ervorte dom. Hans Holdst, ved sin fuldmechtig och vdschickede Jens Søfrenßen lod irettelege* sit schrifftelig jndleg *contra* Lorendz Peiterßen, huorudj* begieris beschrefuen huis hr. Peiterßen sig til befrielße jndlegger, och ellers gifuer sig under mendz

liquidation, med videre des jndhold af *dato* d. 5 *martj* a:o 1688. For retten lest och paaschrefued. Sagen optagen til doms.

For retten fremkom Anders Fridrichßen i Kloutoffte, beviste med kaldzmend Peder Lauridßen i Sengeløße och Johan Pofuelßen tiennende ben:te Anders Fridrichßen, som hiemlede ved eed effter lougen loulig at hafue hidstefned Jørgen' Pederßen af Kiøbenhafns Waldby vindisbyrd at paahøre angaaende dend tuistighed, dennem imellum er, /264v/ som reißer sig af it clammerj imellum de:m, schal vehre *passerid* forleden lofuerdag fiorten dage. Och effter at kald och varbel saaledis var afhiemled, blef *parterne* formedelst rettens tilschyndelße saaledis foreenede, at de lader paa begge sider sagen falde och lofuer hereffter at vehre hinandens venner och hinanden* effter denne dag ej anderledis, endten paa vej eller sty, i hus eller udenfor at begiegne end som+ goede vehnner och erlige folch veileigner, sømmer och anstaar. Och skulle nogen af dennem sig herimod* forsee och dend anden endten med vquemsord*, hug eller slaug ofuerfalde, da schal dend ej allene vehre dend strax vnderkasted for sligt hannem kunde paalege, men endoch* bøde til de fattige tou rdlr., huorved* denne sag ophæfues i alle maader+.

Claus Raßmußen, forrige ridefoged paa *Catrinebjerg*, for retten fremkom och forregaf, at som hans excel. høyedle och welbo. hr. *generalleutenant*, herre til Glorup och *Catrinebjerg*, ha:m vdj sine reigenschaber hafuer gjort til mangel et partj sæd, som til *Catrinebjerg* och i des marcker saad er, saauelsom af eendeel queg, som af vheld* er døde och eendel til hußholding slacked och forbruckt, jndtil des hand med ladefogden Rasmus Lauridßens *atest* och vindisbyrd beviser. Huorfor* hand hafuer vehrit foraarsaged ved efftersch:e kaldzmend* til i dag at lade *jndcitere* ben:te Rasmus Ladefoged, om efftersch:e quegsaffald*, saavel och endel slachtning, som til gaardsens fornødenhed och vdsþiþning er blefuen brugt, saavel och sæden, som i gaardsens marcker i Claus Rasmusens tiid saad er blefuen. Derom* at giøre sin sandferdig [ferdig] berettning och vindisbyrd aflege, huor da for retten fremstoed kaldzmend Tue Anderßen af Ledøj och Mogens Jenßen af Ledøj, som hiemlede ved eed effter lougen loulig /265r/ at hafue *hidciterit* effter en schrefftelig kaldseddelß jndhold Raßmus Lauridßen ladefoged om forskrefne sit sandhedz vinde at aflegge, saavel och hans *excel. hr. generalleutenant* med sin fuldmechtig Aage Mumme, om de noged derimod* ville hafue at suahre, med videre des jndhold. *Daterit* Ledøj d. 27 *febr.* a:o 1688. Blef lest och paasch:n. Och effter at kald och varsel saaledis var afhiemled, blef Rasmus Ladefoged, som vdj retten var til stede+, af Claus Rasmusen tilspurt, om hand iche med en goed samvittighed kand vinde først effterschref:e sæd til *Catrinebjerg* at vehre saad, nemlig a:o 85 d. 26 och 27 *octobr.* blef saad udj dend march, som kaldis Nybølle-march, rug 78 0,5 td., d. 19 *april* a:o 86, saad i samme rugmarch, arre 23 td., d. 20 *dito* 68 td. arre i Holmemarch, d. 22 och 24 *dito* saad i bygmarchen, som kaldis Mølle-march, arre 6 td. In *maj* 86 blef saad udj samme Mølle-march 107 0,5 td. biug. D. 4, 5, 6 och 7 *octobr.* 86 blef saad udj Mølle-march, rug 98 td. 6 schpr. In *april* 1687 saad udj rugmarchen*, 14 td. 7 schpr. arre. J dend synderste Holmemarch 73 td. arre. J biugmarcken* 19 td. 4 schpr. arre. D. 28 *april* blef saad udj rugmk.* 3 td. 6 schpr. biug. D. 11 och 12 *maj* blef saad i Raarupsmarch 74 td. 7 schpr. biug. D. 14 *maj* blef saad udj Holmemk. biug 18 td. Dernest tilspurtis

om ha:m iche er witterligt, at effterschrefne queg paa denne maade er død' af vheld* och en deel slackted. D. 22 *junj* 1685 døde 1 koe. D. 16 *julj* døde kiør 1. D. 12 *auguhstj* døde 1 koe. D. 12 *september* døde 2 kiør. In *octobr.* døde, som vor borttaged i lenderne, 1 vngstud*; døde som var sygt 1 gl. faar. D. 21 och 29. *octobr.* blev slackted til husholdigen*, som var vdschut, gammel kiør trej, 1 gamel tyr. D. 27. *martj* 86 døde 1 gl. koe. D. 26 *april* døde 1 gl. faar. D. 3 *junj* døde 1 koe. D. 26 *ditto* døde 1 koe. D. 16 *julj* døde 2 kiør. D. 21 *septembr.* døde Kiør 1, In *octobr.* blev slackted til huusholdingen*, /265v/ som var vdschut, 4 gl. kiør. D. 29 *decembr.* døde 1 koe. D. 11 *febr.* 1687 døde kiør fem. D. 21 *ditto* døde en koe. D. 29 *ditto* døde 1 koe, samme dag blev slackted, som formedelst calfuefødselen* ej kunde lefue, 1 koe, som til husholdingen blev forbrugt. Den 27. *martj* blev slachted, som ochsaa til huusholdingen blev forbrugt, som iche kunde blifue schilt ved kalfuen, een koe. D. 19 *april* døde 1 koe. D. 5 *maj* døde 1 koe. D. 11 *ditto* døde i Bumhaugen 1 koe. D. 14 *jbid.* blev slackted, som fich tilfald ofuer lenden saa dend huerchen kunde gaa eller staa, som ochsaa til husholdingen blev forbrugt, een koe. D. 21 *ditto* døde 1 koe. D. 14 *maj* 1686 døde i Nybølle 1 faar och 1 gemmerlam. In *junj* blev slachted, som var blefuen daarsch i hofuedet, fem gl. veder. Tiid effter anden udj afvigte windter er lefuerit Anna Rasmusdaatter*, som var siuge och derfor ej kunde lefue, som hun udj husholdingen forbrugte 3 gl. faar. D. 26 *janu.* 87 j lige maader+ lefuerid hinde, som ej lenger kunde lefue och vor siugt, 1 gl. faar. D. 6 *martj* døde 1 gl. faar. D. 10 *julj* lefvered Anne Rasmusdaatter* til huusholdingen*, som var dorsch i hofuedet, 1 vngt faar. D. 17 *septembr.* j lige maader+ lefuerit hinde, som och var dorsch i hofvedet, et faar. Begier Rasmus Lauridßen ville aflegge herpaa sit sandferdige vinde och suar. Rasmuß Lauridßen gjorde sin eed effter lougen, at forskrefne jord, som jndført' er, er richtigen och vel blefuen besaad och iche jorden eller herschabed til nytte med ringere sæd kunde besaas, endsom meldt er. Huad queged sig angaar kand hand iche saa egentl. erindre stöckeviß', formedelst hand det iche hafuer ladet opteigne och hand iche self kand læbe eller schrifue. Men det kand hand med en goed samvittighed *testere*, at jndted queg i Claus Rasmußens tiid er kommen fra gaarden /266r/ videre end det, som saaledis af mißheld er blefen død och det øfrige slachted til gaardsens fornøde[n]hed. Och er forskrefne bortdøde* queg iche formedelst nogens forsømmelße kommen til mißheld och der afdøde, huoreffter* Claus Rasmuß. begierte tingßvinde.

Jfuer Hanßen i Herstedøster beuiste med kaldßmend Niels Hanß. af Herstedøster* och Toe Anderßen *ibid.* De hiemlede ved eed effter lougen louligen til i dag mod dom at hafue hidstefned Christian Ollßen af Glostrup for 11 dlr. 1 mk., hand resterer med paa hans kiøbecontract*, imellum dennem opretted er, anlanggende det huus i Glostrup, hand ha:m och hans medarfuinger hafuer afkiøbt* och hand nu iboer. Huorom* nu irettelagdis* ben:te *kiøbecontract*, som for retten blev lest och paaschrefuid, dat. *Glostrup* d. 1 *julj* 85. Jffuer Hanß. satte i rette och formente Christian Oleß. plichtig er och bør sin vdgifne och vnderschrefne* *contract* och *obligation* at effterkomme* och denne *processis* omkostning* at betalle, och dom begierte. Christian Ollßen herimod suahrede, at der hand hußed kiøbte, blev det soldt ham som kongens hus, och nu befindis det at vehre kirchen tilhörig, huorfor* hand mehner hand iche schyldig er resten at betalle, medmindre Jfuer Hanß. ha:m

hußed kand tilstaa som it kongens hus. Sagen optagen til doms och Christian Olß. forrlagt at schaffe bevißlig forclaring, at hußed iche schal vehre hans *Mayestet* tilhørrinde, och det til i dag 14 dage.

Werner Nielßen i Søesum med kaldßmend Jens Torbenßen af Søesum och Olluf Jenßen ibid. De hiemlede ved eed effter lougen loulig til første, 2det, 3die och 4de ting til doms at hafue hidstefned effterschrefne, for huis de til Werner Nielßen schyldig er, nemlig Peder Pofuelßen i Søesum 3 mk. 8 ß., Niels Pederß. i Stenlille 6 mk. 5 ß., Olluf Pederßens karl i Søbsum, Olluf, /266v/ for en øxße och nogen penge, som tilførde ting videre schal worde *demonstrert*.

Morten Jepßen i Søesum ved nest forben:te kaldßmend som hiemlede ved eed effter lougen loulig til første, 2det, 3die och fierde ting til dom at hafue hidstefned Olluf Pederßen i Stenlille for 6 mk. och Olluf Anderßen ibid. for 4 dlr., de til Morten Jepßen schal schyldig vehre.

Jørgen Lauridßen foged paa Holdtegaard* med kaldßmend Jørgen Christenßen af Øfuerød och Pofuel Christenßen Lyndby. De hiemlede ved eed effter lougen loulig at hafue hidstefned Jens Olluffßen i Søllerød mod dom at lide for 4 mk. resterrinde oldengield. Niels Primdal i lige maade+ 2 mk. 4 ß., Niels Olß. 2 mk. 4 ß., begge i Søllerød. Esched dom med foraarsagde omkostning; blef paaraabt*, men ingen af dennem møte. Blef tilfunden enhuer det jndførde *quando* at betalle inden 15 dage med foraarsagede omkostning 3 mk. 4 ß., eller derfor* at lide nam j derris boe och gods effter lougen.

Andris Nielßen i Brøndbyøster' i dag til 4de ting effter kald och varsel, som til første ting er afhiebled. Esched dom ofuer Jonas Anderßen i Wierbløff for 22 dlr. tiennisteløn*, saa och terscheløn' 4 dlr., hand ha:m schyldig er, formente, hand bør at betalle, och dom begierte. Jonas Anderßen blef paaraabt, men iche møtte. Sagen optagen til doms.

Arfued Lauridßen møller i Taastrup Valdby Mølle effter rettens forreleggelße i dag trej vger, var i dag møt udj retten at suahre imod dend tiltalle, Hans Envaldßen schreder Jßøj hafuer til ha:m angaaende 5 sl.dlr., hand formener at schulle restere for en dreng, hans sal. formand* haf:r hafft udj lære, huorom* hand nu udj rette lagde hans schreftelig jndleg i mening mellende, at at Arfued Lauridßen formener, at Hans Envoldsen bør at gifue ha:m en deel penge igien af de, hand haf:r bekommed, formedelst hand drenggen i sine læraar opholdte och ha:m denne *processis* omkostning at erstatte med videre des jndhold. Læst och paasch:n af *dato 5 martj* 88. Hans Envoldßen blef paaraabt, men iche møtte. Sagen blef optagen til doms.

Dom jmellum Anders Kieldßen i Wtterbløf' paa dend ene och Bodel Jensdaatter* nu tilholdende i Mørckhøj' paa dend anden side. Saasom* Anders Kieldßen /267r/ j Wtterbløf her ved retten søger och tiltaller Bodel Jensdaatter* nu tilholdende i Mørchhøj', formedelst hun schulle hafue wehrit aarsage i et hans barns død. Och derom* fører effterschrefne windisbyrd som samptl. ere i hans egn tienneste, nemlig, 1. Mads Anderßen som vinder, at hand hørde Bodel Jensdaatter*, nu wehrinde i Mørchhøj, sagde, dend dag Anders Kieldsens lille daatter Mette fandtis død om morgenen, at hun iche wiste sig aldeelis frj i forben:te barns død, mens hand iche saa, huorledis det var blefuen døt, eller at hun kaste klæder paa det. Allene hun bad hand ville bede for hinde, fordj hun var bange, hun schulle miste det lille hun hafde. 2. Dafuid Gregoriußen, Jonas Roßengaard och

Søfren Jenßen, som alle tre eenstemmende vinder, at de ofuersch:e tiid, da forsch:e barn fandtis döt i Anders Kieldßens seng om morgenen, hørte at ben:te Bodel Jensdaatter* sagde diße ord, at hun iche viste sig aldeelis frj i barnedz död, mens dersom hun dog viste, at hun derudj* var schyldig, ville hun gierne lide derfor. 3. Maren Mickelßdaatter*, som vinder at hafue hørt Bodel Jensdaatter* at hafue sagt, at hun iche kunde sige sig aldeelis frj for ben:te barens död, saasom hun lagde nogle klæder paa sengen, mens hun iche saa, at hun lagde dem der, eller veed om hun er schyldig i barnedz död eller iche. Dernest vinder, at Bodel Jensdaatter* schulle klaged sig ofuer, at hun schulle kommed der op och giøre dend vløcke*, dog at hun schulle sagt derhøes, at dersom hun viste, hun derudj* var schyldig, ville hun gierne staa schriffit derfor. 4de. Maren Christensdaatter* vinder, at om morgenen noged for dag som samme barn strax effter blef döt, tog hun det af sengen fra faderen Anders Kieldßen och da var det lefuendis. Mens strax effter lagde hun det igien hoes faderen och hun gich af cammerid och faderen blef liggendis hoes barned en half time dereffter. Mens op paa dagen, da klokken var hen ved 8te eller nj, da leete de først effter barned och fandt det döt i sengen. Och ellers vandt, at hun vel saa, Bodel Jensdaatter* bar klæder ind i cammerid, mens iche saa, huor hun dennem lagde. 5te. Bodel Pedersdaatter* som vinder, at hun hørde Bodel Jensdaatters* maaster sagde til hinde, monne iche Anders Kieldßen self ligged barned ihiel. Dertil* hun suahrede, det giör ingen gode at tale derom*. Ieg haf:r noch sielf giört det. Och derforuden* vinder, at hun vel saa Bodel Jensdaatter* bar klæderne ind i cammersit, men huor hun lagde dennem, ved hun iche, med videre som samtlige deris vindisbyrd der i *acten* findis indført omformelder etc. Effter huilche förde beuis Anders Kieldßen formener, Bodel Jensdaatter* bør for slig sin gierning och forseelße at plichte effter lougen. Bodel Jensdaatter* herimod* suahrede och høylig benechted ej i ringeste maader at vehre schyldig i off:rben:te* Anders Kieldßens barns död, tj det barn och iche heller var hinde betroed at /267v/ tage vahre paa, mens et andet barn, som ickun var 14 dage gammelt och alligevel det laa hoes hinde dend gandsche nat, blef det dog bevart och vschad*. Menendis derfor, at saasom hun ved sig (som meldt er) aldeelis vschyldig* i barnedz död. Och der ej heller nogen af windisbyrdene haf:r seet eller kundet wundet hun at vere derudj* aarsage, hun for Anders Kieldßenz tiltalle bør frj at vehre, med videre som af hindis benechtelße och suar, der i *acten* findis jndført, erseis kand. Huor wel samptl. de förde windisbyrd er Anders Kieldßens egne tyende och tienniste folch, som vel effter lougen for wellige winder kunde anseis, saa winder dog de fleeste och eensstemmende iche, at off:rben:te* Bodel Jens daatter hafuer kiendt sig schyldig i Anders Kieldßens barns död uden schulle hafue sagt om morgenen, da barned var döt fundet i faderens seng, at hun iche viste sig aldeelis frj i des död. Men dog, dersom* hun viste sig derudj at wehre schyldig, ville hun gierne lide derfor*, huilched er iche en fuldkommen* tilstaaelße eller bekiendelße i gierninggen at vehre skyldig, hun och for retten høyligen hafuer benechted ej i ringeste maader i samme barns död at vere woldende. Der och iche nogen af vindisbyrdene vinder, at hun er schyldig eller forclarer, paa huad maade barned er blefuen fundet döt, endten formedelst klæders paaleggelße er blefuen qualt, eller huad til detz död hafuer wehrit aarsage. Faderen derom* och ej heller giör nogen forclaring, langt mindre med siunsvinder* beuißer, (som billigen hafde

burtis) huorledis barned fandtis dõt och huad som der kunde vehrit aarsage til detz ombringgelße, saasom det barn laa hoes ham self om natten. Och dend beschyldte person hafde it andet hans barn hoes sig paa 14 dage gammelt til waretecht, som blef vschad*. Thj viste ieg effter slig beschaffenheder ej Bodel Jensdaatter* at kunde til kiende at plichte for denne hende vbeuiflig* tillagde beschylding och sag, som hun self for retten haardelig benechter och fragaar. Mens finder for ret, det hun i dette fald for Anders Kieldßens tiltale bør frj at vehre, mens dog, efftersom Bodel Jensdaatter* med de ord winddisbyrdene forclarer hun i Anders Kieldsens huus schulle hafue sagt, hafuer foraarsaged hannem derofuer at føre vidner och saaledis bragt hannem i bekostning, widis iche rettere, end hun io bør dend med 1 sl.dlr. 2 mk. at betalle och det under nam effter lougen.

Dom jmellum Nickolaj Mortenßen i Kiøbenhafn paa dend ene och Olluf Jepßen i Huidouere och Adser Erichßen ibid. paa dend anden side. Effter tiltale, giensuar och denne forberørde sags leilighed er saaledis afsagt, efftersom Nickolaj Mortenßen i Kiøbenhafn huerchen med richtig afreigning eller tingsvinde beviser, (som louen ha:m och enhuer, der med bunden handler, tilholder) at Olle Jepßen i Huidofre hannem de fordrende 3 sl.dlr. 6 ß. och Adser Erichßen 7 dlr. 3 mk. /268r/ skyldig er. Och bemeldte Olluf Jepßen och Adßer Erichßen benechter aldelis indted til hannem schyldig at vehre. Thj viste jeg effter slig beschaffenhed iche Nicholaj Mortenßens paastaaende at kunde bifalde, mens kiender for ræt, at forbemeldte tuende mend bør for Nickolaj Mortensens tiltale i dette fald frj at vehre.

Dom jmellum Kongl. May:ts amptzforwaldter* welædle Anders Jackobßen och Peder i Taastrups Waldby. Efftersom Peder Madßen i Taastrup Valdbye ej effter loulig jndstefning eller rettens forreleggelße hafuer villet møt imod amptzforwaldterens* tiltalle til hannem nogen gienmehle at giøre, men sider retten ofuerhørrig', thj tilfindis hand de fordrende tre sl.dlr. at betalle inden 15 dage, eller derfor med forahrsagede omkaastning tre mk. 12 ß. at betalle inden 15 dage, eller derfor lide nam effter lougen.

Dom jmellum Anders Nielßen i Ledøj paa dend eene och Madz Mogenß. i Balderup. Efftersom huerchen effter loulig indstefning eller rettens forreleggelße Madz Mogenßen hafuer villet møt nu i sex uger, sagen under dom hafuer wehrit optaged, jmod Anders Nielßen i Ledøj hans tiltalle til ha:m nogen gienmæhle at giøre, thj tilfindis hand dend fordrende biug med siuf mk. inden femten dage at betalle tillige med omkostning 1 dlr. 12 ß. eller derfor lide nam effter lougen.

Dom jmellum Olluf Jenßen brøgger' i Kiøbenhafn paa dend eene och Hans Nielßen i Rißbye paa dend anden side. Enddog Hans Nielßen i Rißby iche er møt imod Olluf Jenßen Brøgger i Kiøbenhafn hans tiltalle til hannem, som er for 36 sl.dlr. 2 mk. 2 ß., hand til hannem paa hans formand afganggene Lauridß Hanßens veigne schulle schyldig vehre, nogen gienmehle at giøre, saa uidis doch, at Hans Nielßen om dend krauf her inden tinge for kort siden+ hafuer ført winddisbyrd, at dend schulle wehrit betalt. Och Olluf Jenßen ej retten med rigtig bog, tingsvinde eller dom, som louen omtaller*, beuifser gielden richtig at vehre. Thj wiste ieg iche effter slig beschaffenhed Hans Nielsßen ej at kunde tilkiende tilfordringgen at suahre, mens bør for tiltallen i det fald frj at vehre.

Dom jmellem Kirsten Jensdaatter* af Kiøbenhafn paa dend ene och Jens Pederß.
sognefoged i Gientoffte paa dend anden side. Efftersom Kirsten Jensdaatter* i Kiøbenhafn her ved
retten søger och tiltaler Jens Pederßen i Gientoffte for nj sl.dlr. tiennisteløn*, hand hende schyldig
er, och Jens Pederßen effter rettens forreleggelße ej nu saa lang tiid, sagen under dom hafuer vehrit
optaged, hafuer willet møt imod forskrefne nogen gienmæhle at giøre, ti tilfindis hand de 9 sl.dlr.
och omkostning 1 dlr. 12 β. at betalle inden 15 dage, saafrembt* hand ej vil effter dend tiids forløb
derfor* lide nam effter lougen.